

Innst. S. nr. 215

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget frå finanskomiteen

Dokument nr. 8:82 (2005-2006)

Innstilling frå finanskomiteen om forslag frå stortingsrepresentantane Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen

Til Stortinget

SAMANDRAG

Forskningsmiljøer i flere land beregner den såkalte skattefrihetsdagen (Tax freedom day). Skattefrihetsdagen er den dagen skattyter har tjent nok penger til å betale årets skatter og avgifter. Etter denne dagen kan dermed skattyter begynne å tjene penger til seg selv og sin familie. Forslagsstillerne har funnet eksempler på slike beregninger for flere land. Skattefrihetsdagen varierer fra 11. april i USA til 9. august i Sverige. I landenes beregninger ligger det en rekke forutsetninger (størrelsen på lønningene, forbruk, ulike fradrag etc.) som kan være forskjellige og som vil påvirke skattefrihetsdagen. Forslagsstillerne har ikke hatt mulighet til å vurdere om de ulike beregningene er direkte sammenlignbare.

Bakgrunnen for dette forslaget er at en årlig beregning av skattefrihetsdagen vil være en god indikator på hvordan skattetrykket utvikler seg i Norge, og også hvordan det norske skattetrykket er sammenlignet med våre konkurrentland.

I et skattesystem med progressiv beskatning og et stigende lønnsnivå vil ikke en lønnsjustering av personfradrag, minstefradrag og innslagspunkt for toppskatt, ifølge forslagsstillerne, redusere skattetrykket. Derfor er det behov for alternative beregninger for å vurdere utviklingen av skattetrykket.

En årlig beregning av skattefrihetsdagen kan bli et nyttig redskap for å synliggjøre hvordan skattetrykket

utvikler seg i Norge. Siden mange andre land også beregner denne dagen, vil en slik beregning i tillegg gi en indikasjon på hvordan skattetrykket i Norge utvikler seg i forhold til våre konkurrentland.

I en slik beregning bør man legge til grunn en gjennomsnittsperson med en gjennomsnittsinntekt og et gjennomsnittlig forbruk. Alle skatter en slik gjennomsnittsperson betaler direkte og indirekte til det offentlige bør legges til grunn. Herunder for eksempel statlig og kommunal formuesskatt, kommunal eiendomsskatt, dokumentavgift og selvfølgelig alle avgiftsinnbetalinger som kan tilskrives et gjennomsnittlig forbruk. Denne beregningen må også gjøres mest mulig lik tilsvarende beregninger i sammenlignbare land.

Siden en slik beregning kan være både ressurskrevende og komplisert, er det naturlig at det er Finansdepartementet som er ansvarlig for en årlig beregning av denne dagen.

Beregning av dagen bør foretas i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. Dersom revidert nasjonalbudsjett medfører endring i skattetrykket, bør selvfølgelig dette gi den konsekvens at skattefrihetsdagen fastsettes på nytt.

Forslagsstillerne mener også at skattebetalerne, som altså, ifølge forslagsstillerne, i snitt må jobbe over halve året for å betale direkte og indirekte skatter til det offentlige, fortjener at denne dagen blir beregnet på en kvalitetssikret måte.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det blir foretatt en årlig beregning av skattefrihetsdagen som presenteres i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet og i forbindelse med fremleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett."

Det vises til dokumentet for en nærmere redegjørelse for forslaget.

MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, Reidar Sandal, leiaren Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Eirin Kristin Sund, frå Framstegspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, frå Høgre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, frå Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, frå Kristeleg Folkeparti, Hans Olav Syversen, frå Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og frå Venstre, Lars Sponheim, viser til at forslaget har vore oversendt til finansministeren for vurdering 16. mai 2006. Finansministeren har i svar til komiteen datert 29. mai 2006 gjort greie for sitt syn. Svaret følgjer som vedlegg til innstillinga.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre, sluttar seg til vurderinga frå finansministeren.

Fleirtalet meiner at det ikkje er tilrådeleg å bruke ressursar på å opprette ein indikator som foreslått av representantar for Framstegspartiet.

Fleirtalet vil peike på at det er ein klar samanheng mellom skattenivået i samfunnet og måten velferdsstaten fungerer på. Indikatoren som blir foreslått i Dokument nr. 8:82 (2005-2006), viser ikkje nokon slik samanheng.

Fleirtalet meiner at indikatoren som er foreslått, baserer seg på eit resonnement om at skattyteren ikkje får noka gjenytning for skattar og avgifter som blir betalt. Fleirtalet er ueinig i ei slik førestelling og viser til at størstedelen av skatteinntektene kjem skattyteren til gode.

Fleirtalet konstaterer at det finst mange internasjonale indikatorar som gir viktig informasjon om ulike sider av skatte- og avgiftssystemet. Desse indikatorane gir informasjon som kan brukast i samanliknande analysar. Bruksområdet for desse indikatorane er langt større enn den indikatoren som representantane for Framstegspartiet foreslår.

Fleirtalet fremmar følgjande forslag:

"Dokument nr. 8:82 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen - blir avvist."

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet viser til at Noreg har eit svært høgt skatte- og avgiftstrykk og at dette har stor innverknad på kjøpekraft og konkurranseevne. Desse medlemene meiner det vil vere nyttig å ha ei årleg utrekning av skattefridomsdagen både for å synleggjere kor høgt skatte- og avgiftstrykket er og korleis det utviklar seg både i forhold til tidlegare år og i forhold til våre konkurrentland. Desse medlemene viser til at Skattebetalarforeininga i Noreg brukte ca. 2 timeverk på å

utrekne skattefridomsdagen for 2006 og legg til grunn at Finansdepartementet bør ha betre føresetnader for å utrekne denne dagen enn Skattebetalarforeininga har. Desse medlemene finn det derfor noko underleg at Finansdepartementet og fleirtalet i komiteen bruker som eit av sine hovudargument at det ikkje er tilrådeleg å bruke ressursar på ei slik årleg berekning. Desse medlemene meiner skattebetalarane har krav på ei årleg utrekning av skattefridomsdagen slik at ein får synleggjort korleis skatte- og avgiftstrykket utviklar seg i Noreg.

Desse medlemene viser også til utgreiinga i dokumentet og fremmar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa sørgje for at det blir føretatt ei årleg utrekning av skattefridomsdagen og at dette blir presentert i samband med statsbudsjettet og i samband med Revidert nasjonalbudsjett."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil peke på at alle tiltak som kan sette fokus på vårt høye skattenivå er positive. Det beste tiltak for skattyterne er imidlertid at skattene reduseres, og i regjering bidro Høyre og Venstre til at skattene ble redusert med 23 mrd. kroner i forrige stortingsperiode. Disse medlemmer ser det som positivt at institusjoner og organisasjoner som for eksempel Skattebetalarforeininga setter fokus på skattenivået ved tiltak som beregninger av skattefrihetsdagen. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at både forslagsstillerne selv og statsråden i sitt svar til komiteen understreker at beregningene kan bli både kompliserte og ressurskrevende for å tilfredsstille faglige holdbare kriterier. Disse medlemmer mener derfor at "skattefrihetsdager" best kan påpekes av frittstående organisasjoner slik det nå skjer, men at økt skattefinansiert ressursbruk med usikre resultater på dette området er uheldig.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:82 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen - vedlegges protokollen."

FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag frå Framstegspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringa sørgje for at det blir føretatt ei årleg utrekning av skattefridomsdagen og at dette blir presentert i samband med statsbudsjettet og i samband med Revidert nasjonalbudsjett.

Forslag frå Høgre og Venstre:

Forslag 2

Dokument nr. 8:82 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen - vedlegges protokollen.

TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til dokumentet og til det som står ovanfor, og rår Stortinget til å gjere følgjande

v e d t a k :

Dokument nr. 8:82 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen - blir avvist.

Oslo, i finanskomiteen, den 7. juni 2006

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
leiar

Reidar Sandal
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 29. mai 2006

Vedr. Dokument nr. 8:82 (2005-2006) - Forslag om årlig beregning av skattefrihetsdagen

Jeg viser til Dokument nr. 8:82 (2005-2006) med privat forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av en såkalt "skattefrihetsdag".

Etter departementets syn er det ikke behov for eller tilrådelig å bruke ressurser på å opprette en indikator som skissert i Dokument nr. 8:82 (2005-2006). Det er flere årsaker til dette. For det første impliserer en indikator som fastsetter en dato for når "skattyter [kan] begynne å tjene penger til seg selv og sin familie" at den beregnede datoen faktisk stemmer for den enkelte skattyter. I praksis er det imidlertid svært få skattytere som har et nivå og en sammensetning av både inntekter og forbruk som tilsvarer gjennomsnittlig inntekt og forbruk i Norge. Med et progressivt skattesystem og ulikt nivå på ulike konsumskatter vil derfor nesten alle skattytere ha en "skattefrihetsdag" som enten er tidligere eller senere enn en beregnet dato basert på et gjennomsnitt. En slik indikator vil derfor gi begrenset informasjon for den enkelte skattyter.

For det andre impliserer en slik indikator (gitt at man faktisk treffer riktig dato) at ingen skattytere får gjenytelser av innbetalte skatter og avgifter. Dette er åpenbart ikke riktig, jf. at mesteparten av skatteinntektene kanaliseres tilbake til skattyterne gjennom offentlige overføringer, varer og tjenester. For at begrepet en "skattefrihetsdag" skal ha mening (dvs. at man fokuserer på nettogevinsten for den enkelte), må verdien av slike ytelser inkluderes for hver enkelt skattyter, noe som i praksis er svært vanskelig og ressurskrevende.

For det tredje er det ikke hensiktsmessig å bruke ressurser på å lage en indikator som i liten grad brukes internasjonalt, spesielt når det allerede eksisterer en rekke internasjonale indikatorer som er laget av anerkjente internasjonale organisasjoner. De internasjonale

beregningene som det refereres til i forslaget, er stort sett laget av ulike skattyterorganisasjoner eller ideologisk motiverte utredningsorganisasjoner ("tenketanker") i de ulike landene, og disse bruker varierende metoder for sine beregninger. Etter det departementet vet, er ikke dette en vanlig indikator å bruke i faglige sammenhenger internasjonalt. Det ville derfor bli svært ressurskrevende å lage et opplegg for en slik indikator, jf. at det krever at man også blir nødt til å kvalitetssikre beregninger som gjøres i andre land for å sikre sammenlignbarhet.

Det finnes som sagt en rekke internasjonalt brukte og aksepterte indikatorer som belyser ulike sider av skatte- og avgiftssystemet. Disse indikatorene er kvalitetssikret for å sikre mest mulig internasjonal sammenlignbarhet og omfatter betydelig flere land enn det vil være mulig å inkludere i en "skattefrihetsdag"-indikator. Eksempler på allerede eksisterende indikatorer er:

- Ulike skatter og avgifter som andel av BNP i ulike OECD-land (OECD Revenue Statistics)
- Ulike skatter og avgifter som andel av BNP i ulike EU-land og Norge (Eurostat)
- Inntektsskatt på lønn for ulike inntektsnivå og typer husholdninger (OECD Taxing Wages)
- Skatte- og avgiftsregler i ulike OECD land (OECD Tax Database)
- Avgifter i ulike OECD land (OECD Consumption Tax Trends)

Det gjøres også oppmerksom på at det i forbindelse med de årlige statsbudsjettene og revidert nasjonalbudsjett lages beregninger for skatt som andel av BNP, jf. St.meld. nr. 1, vedlegg 1 og St.meld. nr. 2, vedlegg 1. Finansdepartementets hjemmeside inneholder også tall for skatt som andel av BNP sammenlignet med en rekke andre land (http://www.odin.dep.no/fin/norsk/tema/skatter_avgifter/006041-991172/dok-bn.html).